MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)
ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA

Seduta tas-7 ta' Marzu, 2014

Referenza Kostituzzjonali Numru. 73/2013

Repubblika **ta' Malta**

vs

Matthew Zarb et

Il-Qorti:

Din hija referenza kostituzzjonali maghmula mill-Qorti Kriminali fil-25 ta' Settembru 2013, fl-att tal-akkuza numru 17/2013. Wiehed mill-akkuzati huwa Franklin Orsini li talab li ssir referenza fuq tliet punti: nuqqas ta' assistenza legali waqt l-istharrig tal-Pulizija; ugwaljanzi fl-armi; u d-diskrezzjoni tal-Avukat Generali li jressaq persuni akkuzati bi traffikar ta' droga jekk jinstemghux mill-Qorti tal-Magistrati jew mill-Qorti Kriminali. F'dan il-kaz, Franklin Orsini u shabu ko-akkuzati tressqu biex il-kaz taghhom jinstema' mill-Qorti Kriminali. Il-Qorti Kriminali, bid-digriet fuq imsemmi, iddecidiet hekk:

"*Ghar-ragunijiet moghtija aktar 'il fuq, il-Qorti qed tichad li tirreferi l-ewwel zewg lanjanzi tar-rikorrent lill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (jigifieri dik il-lanjanza dwar in-nuqqas ta' assistenza legali waqt l-istqarrija u l-lanjanza l-ohra dwar l-*

ugwaljanza tal-armi) ghaliex dawn il-lanjanzi huma frivoli u vessatorji.

U qed tilqa' BISS it-talba tar-rikorrent sabiex il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) tistharreg il-lanjanza dwar jekk id-diskrezzjoni tal-Avukat Generali taht il-Kap. 101 u/jew il-Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta li jiddeciedi jekk akkuzat ghandux jidher quddiem il-Qorti Kriminali jew quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta). Bhala Qorti ta' gudikatura kriminali tilledix id-dritt tar-rikorrent skont l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem."

Din il-Qorti, ghalhekk, trid tistharreg u tiddeciedi biss fuq il-kwistjoni tad-diskrezzjoni tal-Avukat Generali taht il-Kap. 101 u/jew Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta.

Franklin Orsini gie arrestat fid-19 ta' Dicembru 2010, meta l-Pulizija, wara li kellhom informazzjoni li sejra ssir xi transazzjoni fuq droga, marru Hal Tarxien u sabu zewg karozzi b'sitt zghazagh fihom, fosthom Franklin Orsini. Fuq il-persuna ta' dan instabet biss blokka zghira ta' sustanza suspettuza, pero', fil-karozza fejn kien, mal-art fuq wara (fejn kien bilqieghda s-Sur Orsini) instabet borza b'xi elf pillola tal-ecstasy u flimkien ma' shabu gie akkuzat bil-pussess ta' din id-droga f'cirkostanzi li juru li ma kinitx ghall-uzu esklussiv tieghu. Is-Sur Orsini rrilaxxja stqarrija fejn ammetta li kien jaf bil-pilloli fil-karozza u spjega l-involviment tieghu fil-kaz. Huwa kkopera mal-Pulizija u spjega x'wassal ghall-kaz, u spjega li kollox beda meta habib tieghu staqsieh jekk jafx lil xi hadd li ghandu l-ecstasy. Is-Sur Orsini wiegeb li kien jaf u minn hemm beda l-involviment tieghu sa ma gie arrestat. Hekk kif is-Sur Orsini tressaq quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja, l-Avukat Generali ta l-kunsens tieghu biex dan jitressaq quddiem il-Qorti Kriminali. Is-Sur Orsini issa qed jilmenta mid-diskrezzjoni li ghandu l-Avukat Generali.

Din il-Qorti tibda biex tghid li hawn mhux il-forum adettat fejn isir stharrig tal-uzu tad-diskrezzjoni f'dan il-kaz. L-uzu tad-diskrezzjoni huwa ezercizzju amministrattiv li, bhal kull decizjoni amministrattiva, jista' jkun sindakabbli mill-qrati

ordinarji bis-sahha tal-poteri generali taghhom ta' stharrig gudizzjarju tal-ghemil tal-gvern. Din il-Qorti la hija kompetenti u lanqas ma giet mitluba tissindika d-diskrezzjoni uzata mill-Avukat Generali fil-konfront ta' Franklin Orsini, izda trid tara biss jekk id-diskrezzjoni moghtija bil-ligi lill-Avukat Generali jilledix id-dritt tar-rikorrent skont l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

Din il-materja giet diskussa mill-Qorti Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-kawza "Camilleri vs Malta", deciza fit-22 ta' Jannar 2013, u anke mill-Qorti Kostituzzjonali fil-kaz "Camilleri vs Avukat Generali", u dan fid-decizjoni fuq talba preliminari li tat fl-1 ta' Lulju 2013. F'dan l-ahhar kaz, il-Qorti Kostituzzjonali ghamlet dawn l-osservazzjonijiet in materja.

"*Wiehed ifakkar li ilment simili, in kwantu bazat fuq l-Artikolu 6 (dritt ghal smiegh xieraq), ma kienx gie accettat mill-Qorti Ewropeja, u l-ilment gie accettat taht l-Artikolu 7, in kwantu din id-diskrezzjoni tal-Avukat Generali setghet thalli f'mohh l-akkuzat incertezza dwar il-piena li seta' jehel. Kif, pero`, osservat il-Qorti Ewropeja fid-decizjoni taghha* ***Camilleri v. Malta****.*
"Further, the Court cannot speculate as to the tribunal to which the applicant would have been committed for trial had the law satisfied the requirement of foreseeability. Indeed, the present case does not concern the imposition of a heavier sentence than that which was applicable at the time of the commission of the criminal offence or the denial of the benefit of a provision prescribing a more lenient penalty which came into force after the commission of the offence (see, inter alia, Alimucaj v. Albania, no. 20134/05, 7 February 2012; Scoppola (no. 2), cited above, and K v. Germany, no. 61827/09, 7 June 2012) and therefore the Court does not consider it necessary to indicate any specific measure".

Ghalhekk, il-process tas-smiegh tal-guri mhux per se jmur kontra d-drittijiet tal-bniedem, anke taht ic-cirkostanzi lamentati mir-rikorrent, dejjem jekk jitmexxa b'mod gust u jaghti lill-akkuzat smiegh xieraq. Ir-rimedju f'kaz ta' sejbien

ta' ksur mhux it-twaqqif jew it-thassir tal-process kriminali, cioe`, ta' dak li jkun sar bl-ezercizzju tad-diskrezzjoni tal-Avukat Generali, u kwindi l-guri f'dan il-kaz m'ghandux jitwaqqaf. Il-Qorti Ewropeja ghamlitha cara illi dak li sabet kien biss nuqqas ta' forseeability prevvist mill-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropeja, liema nuqqas certament ma jfissirx li l-process kriminali ghandu jieqaf u ma ghandux iservi sabiex igib bhala konsegwenza l-paralizi tas-sistema gudizzjarja. Il-fatt li, skont il-Qorti Ewropeja (b'dissenting opinion tal-Imhallef Malti), l-akkuzat li allegatament wettaq ir-reat seta' ma kienx jaf il-massimu tal-piena li seta' jkun soggett ghalih jekk jinqabad u jinstab hati, ma ghandux izomm is-smiegh innifsu tal-kaz, li hija haga indipendenti mill-prevedibbilita` o meno tal-piena. Il-piena hi dik stabbilita fil-ligi fil-mument li allegatament twettaq ir-reat, u n-nuqqas ta' forseeability jista' jaghti lok ghal xi rimedju iehor, izda mhux li jitwaqqaf il-process gudizzjarju fil-konfront tal-persuna implikata."

Din il-Qorti taqbel ma' dan il-pronunzjament, pero', ma tistax u mhux se taghti xi forma ta' rimedju ghax dan ma jidholx fil-kompetenza taghha. Kif qalet il-Qorti Kostituzzjonali fil-kawza "<u>Massa et vs Id-Direttur ghall-Akkomodazzjoni Socjali et</u>", deciza fit-30 ta' April 2012:

"*12. Ghandu jigi rilevat li bhala regola meta ssir riferenza ta' kwistjoni kostituzzjonali kif previst fl-artikolu 46(3) tal-Kostituzzjoni l-funzjoni tal-Qorti li lilha ssir ir-riferenza hija arginata bit-termini tar-riferenza u ghalhekk dik il-Qorti ghandha tillimita ruhha filli twiegeb ghall-kweziti riferuti lilha. Il-kwezit riferut lill-ewwel Qorti kien limitat sabiex jigi determinat jekk l-ordni ta' rekwizizzjoni tal-fond 51, Mdina Road, Naxxar permezz tar-Requisition Order tal-10 ta' Gunju 1980 (R.O. 22312) u l-effetti kontinwati tal-istess ordni, humiex bi ksur tad-dispozizzjonijiet tal-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem kif ukoll tal-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni. L-ewwel Qorti kellha twiegeb ghal dak il-kwezit u tieqaf hemm. Minflok marret oltre u ssoktat taghti rimedju li ma kienx parti mill-kweziti riferuti lilha billi ghaddiet sabiex tillikwida u tordna l-pagament ta' kumpens pekunjarju favur Carmelo sive Charles u Josephine konjugi Massa meta dawn ma*

kienux il-partijiet riferenti peress li r-riferenza hi tal-Qorti li ghamlitha."

Hekk ukoll, l-istess Qorti Kostituzzjonali fil-kawza "The Police vs Arias", deciza fit-28 ta' Settembru 2012, qalet illi:

"***55.*** *In respect of this issue this Court points out that as a rule whenever a constitutional reference is made to the First Hall Civil Court under Article 46(3) of the Constitution that Court's function is circumscribed by the terms of the reference made to it and that Court is required to limit itself to giving its replies to the questions referred to it by the referring Court. The terms of the reference made to the first Court did not extend to the liquidation and order of payment of compensation to the defendant Arias Nelson who was not the person making the reference since the referring authority was the Court of Magistrates. When, therefore, the first Court liquidated the sum of €1,500 by way of compensation in favour of the defendant it went beyond the limits of its competence as delineated by the terms of the reference and this is sufficient to lead to the revocation of this part of the judgment without there being any need to consider the other aspects raised by the appellants in connection with this issue.*"

Kwindi, din il-Qorti, ghar-ragunijiet premessi, twiegeb il-kwezit tal-Qorti Kriminali fis-sens li ssib li l-Artikolu 22(2) tal-Kap. 101 u l-Artikolu 120A(2) tal-Kap. 31 (li jaghtu diskrezzjoni lill-Avukat Generali jiddeciedi jekk akkuzat ghandux jidher quddiem il-Qorti Kriminali jew quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' gudikatura kriminali) jivvjolaw f'dan il-kaz l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

Il-Qorti tordna li kopja ta' din is-sentenza tintbaghat lill-Qorti Kriminali biex tigi inserita fl-atti tal-Att tal-Akkuza numru 17/2013.

Spejjez marbuta ma' din id-decizjoni jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------